

GHID ESENȚIAL DE PATOLOGIE ORALĂ

2022

Facultatea de Medicină Dentară

COORDONATOR: Doina Iulia Rotaru

UMF

UNIVERSITATEA DE
MEDICINĂ ȘI FARMACIE
IULIU HAȚIEGANU
CLUJ-NAPOCA

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
"IULIU HAȚIEGANU"

GHID ESENȚIAL DE PATOLOGIE ORALĂ

COORDONATOR: Doina Iulia Rotaru

AUTORI: Doina Iulia Rotaru

Radu Marcel Chisnoiu

Andrea Maria Chisnoiu

773692

SL4

EDITURA MEDICALĂ UNIVERSITARĂ "IULIU HAȚIEGANU"

Cuprins

Capitolul I	13
Descrierea leziunilor. Leziuni elementare (D. I. Rotaru).....	13
1.1. Descrierea leziunilor orale	13
1.2. Leziuni elementare	15
1.3. Autoevaluare	24
1.4. Bibliografie	29
1.5. Răspunsuri - Capitolul 1	30
Capitolul II.....	31
2. Diagnosticul și diagnosticul diferențial în patologia orală (D. I. Rotaru). 31	
2.1. Etapele stabilirii diagnosticului	31
2.2. Diagnostic și diagnostic diferențial.....	36
2.2.1. Modificări de culoare, leziuni discromice.....	38
2.2.2. Alterări de suprafață.....	42
2.3. Autoevaluare.....	48
2.4. Bibliografie.....	50
2.5. Răspunsuri - Capitolul 2.....	51
Capitolul III.....	55
3. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – Leziuni albe (D. I. Rotaru)	55
3.1. Leziuni albe care pot fi îndepărtate prin răzuire	55
3.1.1. Leziuni cu etiologie infecțioasă	56
3.1.2. Leziuni cauzate de agenți fizici și chimici.....	56
3.2. Leziuni albe care pot fi îndepărtate parțial, ușor sau cu dificultate prin răzuire	59
3.2.1. Leziuni cu etiologie incertă.....	59
3.2.2. Leziuni infecțioase	60
3.3. Leziuni albe care nu pot fi îndepărtate prin răzuire	60
3.3.1. Leziuni cauzate de traume fizice și chimice	60
3.3.2. Leziuni cu etiologie incertă.....	64
3.3.3. Leziuni cu etiologie infecțioasă	65
3.3.4. Leziuni ereditare	67
3.3.5. Afecțiuni mediate imun.....	68
3.4. Autoevaluare	71
3.5. Bibliografie.....	81
3.6. Răspunsuri – Capitolul 3.....	82
Capitolul IV	95
4. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – Leziuni albe și roșii (D. I. Rotaru)	95
4.1. Leziuni cu etiologie incertă.....	95

4.1.1. Eritemul migrator, limba geografică, glosita benignă migratoare, stomatita migratoare, glosita de Hebra	95
4.1.2. Eritroleucoplazia, leucoplazia pătată	96
4.2. Leziuni infecțioase	98
4.2.1. Candidoza orală	98
4.2.2. Scarlatina.....	100
4.3. Leziuni traumatice cauzate de agenți fizici (termici) și chimici	100
4.3.1. Arsuri	100
4.3.2. Cheilita actinică.....	102
4.3.3. Stomatita de contact alergică la scorțișoară	102
4.3.4. Stomatita nicotinică	103
4.4. Afecțiuni mediate imun.....	103
4.4.1. Lichenul plan	103
4.4.2. Lupusul eritematos.....	104
4.5. Autoevaluare	105
4.6. Bibliografie.....	109
4.7. Răspunsuri – Capitolul 4.....	110
Capitolul V.....	117
5. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – leziuni roșii (D. I. Rotaru).....	117
5.1. Leziuni cauzate de agenți traumatici fizici și chimici.....	117
5.1.1. Arsurile cauzate de temperature ridicate.....	117
5.1.2. Gingivita cu celule plasmaticе, gingivo-stomatita atipică	118
5.2. Leziuni infecțioase	118
5.2.1. Stomatita protetică, candidoza cronică atrofică (denture sore mouth).....	118
5.2.2. Candidoza eritematoasă	119
5.2.3. Scarlatina.....	121
5.3. Leziuni cu etiologie incertă.....	122
5.3.1. Eritemul migrator, limba geografică, glosita benignă migratoare, stomatita migratoare, glosita de Hebra	122
5.3.2. Eritroplazia.....	123
5.3.3. Anemia – anemia feriprivă.....	123
5.3.4. Hemangiomul.....	124
5.3.4.1. Sindromul Sturge-Weber sau angiomatoza encefalotrigeminală.....	125
5.3.4.2. Sindromul Rendu-Osler-Weber.....	125
5.4. Autoevaluare	126
5.5. Bibliografie.....	126
5.6. Răspunsuri - Capitolul 5.....	132

Capitolul VI	139
6. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – Leziuni peteșiale, echimotice și telangiectazice (R. M. Chisnoiu)	139
6.1. Leziuni traumatice nespecifice.....	139
6.2. Purpura trombocitopenică idiopatică	139
6.3. Leucemiile.....	140
6.4. Telangiectazia hemoragică ereditară, Sindromul Rendu-Osler-Weber	142
6.5. Autoevaluare	142
6.6. Bibliografie.....	144
6.7. Răspunsuri - Capitolul 6.....	145
Capitolul VII.....	147
7. Leziunile de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – Leziuni albastre și/sau purpurii (R.M. Chisnoiu).....	147
7.1. Localizate	147
7.1.1. Leziuni pigmentare asociate cu melanina	147
7.1.1.1. Nevul albastru, melanocitomul dermal, nevil Jadassohn-Tieche	147
7.1.1.2. Melanomul, melanomul malign, melanocarcinomul.....	148
7.1.1.3. Efelidele.....	149
7.1.1.4. Lentigo.....	149
7.1.1.5. Macula melanotică orală.....	150
7.1.2. Leziuni pigmentare care nu sunt asociate cu melanina, endogene, leziuni pigmentare asociate cu sângele, intravasculare -	151
7.1.2.1. Varicozitățile, varicele	151
7.1.2.2. Hemangiomul.....	152
Angiomatoza encefalotrigeminală, Sindromul Sturge-Weber	153
Telangiectazia hemoragică ereditară sau Sindromul Rendu-Osler-Weber	154
7.1.2.3. Sarcomul Kaposi	155
7.1.2.4. Hemoragii submucoase.....	156
7.1.3. Leziuni pigmentare care nu sunt asociate cu melanina, exogene	157
7.1.3.1. Amalgam tattoo.....	157
7.1.3.2. Leziuni chistice.....	158
Mucocelul.....	158
Ranula	158
Chistul ductului salivar, chistul mucos de retenție, sialochistul..	158
Chistul ductului nazo-palatin, chistul canalului incisiv.....	159
Chistul gingival al adultului.....	159
7.2. Generalizate	159
7.2.1. Pigmentația ereditară, etnică rasială, fiziologică	159
7.2.2. Sarcina.....	160
7.2.3. Boala Addison.....	160

7.2.4. Sindromul Peutz-Jeghers	161
7.2.5. Melanoza fumătorului.....	161
7.2.6. Ingestia de metale grele / expunerea la metale grele	162
7.2.7. Medicamente.....	162
7.2.8. Neurofibromatoza, boala von Recklinghausen	163
7.3. Autoevaluare	164
7.4. Bibliografie.....	174
7.5. Răspunsuri - Capitolul 7.....	175
Capitolul VIII.....	186
8. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – Leziuni maro, gri și / sau negre (R. M. Chisnoiu).....	186
8.1 Leziuni asociate cu prezența melaninei	186
8.1.1. Leziuni pigmentare ale mucoasei orale și țesuturilor periorale: pigmentația etnică rasială, macula melanotică (melanoza focală), nevul melanocitar, melanomul, melanoza fumătorului	186
Macula melanotică (melanoza focală)	186
Nevul melanocitar	187
Melanomul	187
Melanoza fumătorului.....	187
8.1.2. Afecțiuni sistemice asociate cu prezența leziunilor melanocitare pigmentare orale.....	187
Sindromul Peutz-Jeghers	187
Boala Addison.....	188
8.1.3. Ingestia de medicamente asociată cu prezența leziunilor melanocitare pigmentare orale.....	188
8.2. Leziuni pigmentare exogene, non-asociate cu melanina	188
8.2.1. Tatuaje: amalgam tattoo, alte tatuaje (non-amalgam).....	188
Amalgam tattoo.....	188
Alte tatuaje exogene, tatuaje non-amalgam	189
8.2.2. Intoxicația sistemică cu metale: otrăvirea cu metale grele	189
Otrăvirea / intoxicația cu metale grele	189
Intoxicația cu plumb, saturnismul.....	189
Intoxicația cu mercur	189
Intoxicația cu argint	190
Intoxicația cu bismut.....	190
Intoxicația / otrăvirea cu aur	190
8.2.3. Limba neagră / maro păroasă.....	190
8.3. Autoevaluare	191
8.4. Bibliografie.....	195
8.5. Răspunsuri – Capitolul 8.....	195

Capitolul IX	201
9. Leziuni de suprafață ale mucoasei orale – Modificări de culoare – leziuni galbene (D. I. Rotaru)	201
9.1. Granulele Fordyce, glandele sebacee ectopice	201
9.2. Abcesul superficial – parulis.....	201
9.3. Țesutul limfoid ectopic	202
9.4. Chistul limfoepitelial	203
9.5. Lipomul.....	203
9.6. Autoevaluare	204
9.7. Bibliografie	205
9.8. Răspunsuri – Capitolul 9.....	206
Capitolul X.....	209
10. Alterări de suprafață - leziuni ulcerative, acute, cu durată scurtă și debut brusc (R. M. Chisnoiu).....	209
10.1. Leziuni cauzate de agenți traumatici fizici și chimici.....	209
10.1.1. Ulcerația traumatică	209
10.1.2. Arsuri ale mucoasei – termice sau chimice.....	210
10.2. Leziuni cu etiologie incertă.....	212
10.2.1. Stomatita aftoasă (canker sores), stomatita aftoasă recurentă, RAS	212
10.2.2. Sindromul Behçet.....	215
10.3. Leziuni infecțioase	215
10.3.1. Gingivita ulcerativă necrozantă (GUN)	215
10.3.2. Sifilisul primar	215
10.4. Autoevaluare	216
10.5. Bibliografie.....	219
10.6. Răspunsuri - Capitolul 10.....	220
Capitolul XI	225
11. Alterări de suprafață – leziuni veziculo-erozive, acute, cu debut brusc și durată scurtă (R. M. Chisnoiu).....	225
11.1. Leziuni infecțioase – infecții virale.....	225
11.1.1. Gingivo-stomatita herpetică primară, gingivo-stomatita herpetică acută, infecția herpetică primară	225
11.1.2. Herpesul labial recurent, leziunile herpetice secundare, herpes recrudescenț, "herpes la rece" sau "vezicule de febră"	227
11.1.3. Herpangina.....	228
11.1.4. Varicela (vărsat de vânt)	228
11.1.5. Herpes zoster, zona zoster.....	229
11.1.6. Boala mâinii, picioarelor și gurii	231
11.1.7. Mononucleoza infecțioasă	231
11.2. Leziuni cu etiologie incertă.....	232
11.2.1. Eritemul multiform / Sindromul Stevens-Johnson	232

11.2.2. Sindromul Stevens-Johnson.....	233
11.3. Leziuni chimice.....	233
11.4. Autoevaluare.....	233
11.5. Bibliografie.....	238
11.6. Răspunsuri - Capitolul 11.....	239
Capitolul XII.....	247
12. Alterări de suprafață – leziuni ulcerative, cronice, cu evoluție de lungă durată (A. M. Chisnoiu).....	247
12.1. Afecțiuni mediate imun.....	247
12.1.1. Lichenul plan eroziv.....	247
12.1.2. Lupusul eritematos.....	248
12.2. Leziuni cauzate de agenți traumatici fizici.....	249
12.3. Leziuni cu etiologie incertă.....	249
12.3.1. Granulomatoza Wegener.....	249
12.3.2. Carcinomul cu celule scuamoase.....	250
12.4. Leziuni infecțioase.....	250
12.4.1. Infecții fungice profunde.....	250
- histoplasmoza.....	250
- blastomicoza.....	251
12.4.2. Alte leziuni infecțioase.....	251
- tuberculoza.....	251
- noma.....	251
- sifilisul terțiar.....	251
12.5. Autoevaluare.....	252
12.6. Bibliografie.....	254
12.7. Răspunsuri – Capitolul 12.....	255
Capitolul XIII.....	259
13. Alterări de suprafață – leziuni veziculo-erozive, cronice, cu evoluție de lungă durată (A. M. Chisnoiu).....	259
13.1. Autoimune.....	259
13.1.1. Pemfigoidul membranelor mucoase, pemfigoidul cicatricial.....	259
13.1.2. Pemfigusul vulgar.....	260
13.3.3. Pemfigoidul bulos.....	260
13.2. Ereditare.....	261
13.2.1. Epidermoliza buloasă.....	261
13.3. Stomatita de contact.....	261
13.4. Autoevaluare.....	262
13.5. Bibliografie.....	263
13.6. Răspunsuri – Capitolul 13.....	264
Capitolul XIV.....	267
14. Alterările de suprafață – leziuni papilare, focale sau difuze (A. M. Chisnoiu).....	267

14.1. Leziuni cu etiologie incertă.....	267
14.1.1. Limba păroasă.....	267
14.1.2. Leucoplazia leucoplazia proliferativă verucoasă, leucoplazia granulară sau nodulară	267
14.1.3. Carcinomul cu celule scuamoase – exofitic.....	268
14.1.4. Carcinomul verucos, tumora Ackerman	269
14.1.5. Fibromul cu celule gigante.....	269
14.2. Leziuni reactive.....	270
14.2.1. Hiperplazia papilară inflamatorie	270
14.3. Leziuni orale asociate infecției cu HPV.....	271
14.3.1. Papilomul, papilomul scuamos	271
14.3.2. Veruca vulgară, negul comun	271
14.3.3. Condilomul acuminat, veruca venerică.....	272
14.3.4. Hiperplazia epitelială multifocală	272
14.4. Leziuni infecțioase	273
14.4.1. Leucoplazia păroasă.....	273
14.5. Leziuni ereditare	273
14.5.1. Boala Darier	273
14.6. Autoevaluare	274
14.7. Bibliografie.....	278
14.8. Răspunsuri - Capitolul 14.....	279
Capitolul XV.....	285
15. Alterări de suprafață – mase de țesut moale, formațiuni (A. M. Chisnoiu)	285
.....	285
15.1. Leziuni traumatice	285
15.1.1. Mucocelul, fenomenul de extravazare al mucusului, reacție de evacuare a mucusului.....	285
15.1.2. Ranula	286
15.1.3. Fibromul: epulisul fisurat (hiperplazia fibroasă inflamatorie) și fibromul iritativ.....	286
15.1.4. Granulomul piogenic, hemangiomul capilar lobular	287
15.1.5. Fibromul osifiant periferic, fibromul periferic, epulisul fibroid osifiant, fibromul periferic cu calcifiere, granulomul fibroblastic calcifiant.....	288
15.1.6. Granulomul periferic cu celule gigante, epulisul cu celule gigante	288
15.1.7. Polipul fibro-epitelial sau fibromul în formă de frunză.....	288
15.2. Leziuni cu etiologie incertă.....	289
15.2.1. Carcinomul cu celule scuamoase	289
15.2.2. Alte tumori mezenchimale.....	289
Hemangiomul.....	289
Lipomul.....	289

Neurofibromul.....	290
15.3. Leziuni de dezvoltare.....	291
15.4. Leziuni inflamatorii	291
15.4.1. Limfonodul hiperplazic.....	291
15.4.2. Parulis	291
15.4.3. Abcesul palatinal.....	292
15.4.4. Abcesul periodontal	292
15.5. Leziuni infecțioase.....	292
15.5.1. Sarcomul Kaposi.....	292
15.6. Autoevaluare	293
15.7. Bibliografie.....	295
15.8. Răspunsuri – Capitolul 15.....	296
Capitolul XVI.....	301
16. Alterări de suprafață – mase de țeut moale – mărimi gingivale generalizate (A. M. Chisnoiu).....	301
16.1. Gingivita hiperplazică.....	301
16.2. Hiperplazia gingivală indusă medicamentos	301
16.3. Fibromatoza gingivală	302
16.4. Infiltratul leucemic.....	302
16.5. Granulomatoza Wegener	302
16.6. Deficitul de vitamin C, gingivita scorbutică.....	303
16.7. Autoevaluare	303
16.8. Bibliografie.....	305
16.9. Răspunsuri – Capitolul 16.....	306